

preko skupljenih i preseljenih objekata iz cijele zemlje demonstrira stambeni standard prošlih epoha u prirodnoj okolini. Uz svoj demonstracijski i pedagoški karakter taj muzej omogućuje organiziranje različitih natjecanja (npr. konjske utrke) i sličnih manifestacija za provođenje slobodnog vremena, pa je time mnogostruko atraktivan za turiste. Drugi je primjer selo Orvelte, muzejsko selo in situ, u kojem u osam domaćinstava žive seljaci zakupnici, privređujući na način predindustrijskoga doba. Osim toga, tamo se u lončarskim i sličnim radionicama može naučiti vještina pravljenja keramičkih i drugih proizvoda. Tako Orvelte, osim što je neka vrsta kulturnog rezervata, pruža istovremeno kreativnu i rekreativnu ponudu posjetiocima. Očito je da brigu o ruralnim spomenicima Holanđani usko vezuju s ponudom turističkih atrakcija, a to su ideje od kojih bi se mnogo štošta moglo primijeniti i u jugoslavenskoj praksi.

Stoga se ovaj broj »Notizena« zbog vrijednog raznolikog sadržaja može preporučiti čitaocima raznovrsnih interesa.

Aleksandra MURAJ

MAGYAR NÉPRAJZI LEXIKON, Főszerkesztő ORTUTAY GYULA, Első kötet A—E, Akadémiai Kiadó, Budapest 1977, 752 str.

Već je sam izdavač, Naklada Akademije znanosti, garancija da se ponovo susrećemo s jednom značajnom edicijom. Prvi svezak **Leksikona** bogato opravdava očekivanja. 752 stranice formata B5, mnoštvo ilustracija, dijelom u boji, otkrivaju nam bogatu riznicu mađarske duhovne i materijalne kulture. Djelo je planirano u 4 toma i višegodišnji je rad 96 suradnika.

Kako to u uvodu iznosi glavni urednik akademik Ortutay Gyula, namjerava se prikazati cjelokupno mađarsko etnografsko blago, pa i gradivo koje bilo na koji način ima vezu s mađar-

skim narodom, uz nastojanje da se otkriju i kulturne veze sa susjednim narodima, a dalje i odnosi mađarske kulture prema općeevropskoj, čak i evroazijskoj kulturi.

Valja napomenuti da je Gunda Bela već ranije pisao u **Izveštaju Odjela za jezik i književnost Akademije** i u »Godišnjaku Déri-muzeja« o potrebi takvog djela i izradio detalje iz raznih područja, uzimajući u obzir i istočnoevropske i balkanske veze mađarskih etnografskih fenomena.

Nova edicija Naklade Akademije zauzet će, svakako, istaknuto mjesto u bogatoj mađarskoj etnografskoj literaturi.

Bela RÖMER

NARODNO STVARALAŠTVO — FOLKLOR, Organ Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, God. XV—XVI, sv. 57—64, Beograd 1976—1977, 302 str.

U ovoj knjizi časopisa »Narodno stvaralaštvo — folklor« (sv. 57—64) tiskano je 27 članaka i 13 osvrtâ, a doneseni su i primjeri narodnog stvaralaštva (27 pjesama o Titu i revoluciji) i bibliografija radova o narodnom stvaralaštvu o revoluciji i drugu Titu. Prema tome i ova se knjiga svojim sadržajem uključila u proslavu naših i Titovih jubileja.

Teme su prvih četiriju članaka ove: **Narodni pjesnik o drugu Titu, Makedonska narodna pjesma o Titu, Staro i novo u oblikovanju legende o Titu i Albanci Jugoslavije o Titu u svojoj narodnoj pjesmi.** Iz tih sadržaja doznajemo, uz ono što i dosad znamo, nešto o dvama ishodištima epske legende o Titu (revolucionarnom i narodnom) i o tome da Albanci Jugoslavije nikada nisu toliko pjevali kao sada i da se danas nalaze u jednom sveopćem pjesničkom zanosu. Zatim slijedi članak o tome kako narodni pjesnik albanske narodnosti pjeva o likovima revolucije izdvajajući Titov lik

i dajući mu one osobine koje se vjekovima cijene kod Albanaca (slobodoumlje, junaštvo, pravednost, borbenost). O tome kako je nastala pjesma **A bre Makedonče**, objašnjava Blaže Ristovski; o pjesmama koje »dragocjeno dopunjuju narodnu predaju o bosanskom ustanku pod Husein-kapetanom Gradaševićem« — Đenana Buturović; o srpskohrvatskoj narodnoj poeziji u mađarskim almanasima i časopisima u doba romantizma — Magdalena Vestelinović-Sulc, zaključivši da su mađarski almanasi, časopisi i dnevnici tokom cijelog 19. stoljeća »vršili plemenitu funkciju posrednika u upoznavanju života i kulturnih tekovina«, a time doprinosili i zbližavanju ovih dvaju naroda. Govoreći o temi **Starina Novak u srpskom i rumunjskom eposu** Kristea Sandu Timok, zaključuje da je rumunjska i srpska balada identična u pogledu težnji koje su pokazivali njeni junaci, ali da rumunjski narodni pjevač naginje više basni, fabuli i fantastici, da je više sanajalački raspoložen, da balade imaju nešto od dramatike rumunjskog naroda, dok je srpska balada realističnija, uglađenija, bliža namjeri i cilju itd. Miodrag Stojanović analizira jednu grčku pjesmu o Karađorđu, Milija Stanić daje portret Dide guslarke (Save Mikić), Dejan Bogdanović bavi se anegdotama i pričama koje su stvorene oko imena Nasradin-Hodže i smatra ih vrlo značajnim za komparativistička proučavanja na području usmenog pripovijedanja, posebno kao pogodan predmet za balkansku književnu suradnju, Jasmina Rančić upoznaje nas s rukopisnom zbirkom narodnih umotvorina **Ribanje na ostrvu Lopudu** Vida Vuletića-Vukasovića i Frana Ivanovića. O narodnim predanjima u vlašotinačkom kraju piše Jovan F. Trifunovski, o svadbenom folkloru u Izmorniku Momčilo Zlatanović, dok Novak R. Miljanić razjašnjava neka pisma iz Vukove prepiske. Blaga Belčeva govori o izrekama i tradiciji narodnih pjesama; Mihailo Dimovski o narodnim pjesmama s promijenjenim metro-ritmičkim strukturama, Rajko Đurić o nazivima plemena Roma i romskim imenima, a Sonja Podvornik o daljem razvitku **Kosovke djevojke**. Opširnije o varijantnosti kao problemu teorije folkloru raspravlja Kiril V. Čistov, o guslaru Perunoviću i Nikoli Tesli piše Savo Vukmanović, o nekim načinima

pristupa umjetničkoj transpoziciji narodne bajke govori Mirjana Drndarski, a o legendi o Vidovu vrelu Stanko Opačić-Čanica. Alija Nametak piše o folkloru Muslimana čapljinske regije, Ljubiša Rajković o motivima života i smrti na timočkim preslicama, a Jovan F. Trifunovski o Stevanu Tanoviću.

U rubrici **Osvrti** dan je portret folklorista Radosava Medenice. Govori se o Medeničinoj monografiji o tvorcima naše narodne epike; zatim o knjizi **Usmene balade Bosne i Hercegovine** Hatidže Krnjević, o ruskim narodnim pjesmama Zemcovskog, o novim zapisima ruskih narodnih pjesama, o knjizi **Rumunjski folklor u Banatu**, o Bogoljubu Petranoviću kao sakupljaču narodnih pjesama, o knjizi **Makedonske narodne pjesme** Ilije Nikolika, o knjizi **Južno-slovensko-mađarske književne veze**, o knjizi narodnih pjesama **Sa gornjeg čardaka**, koje je izabrao Salih Mešić i o knjizi Novaka Kilibarde **Legenda i poezija**. Prikazan je i Četvrti naučni sastanak slavista u Vukove dane i »Glasnik etnografskog muzeja u Beogradu«, knjiga 38.

Na kraju je, uz primjere iz narodnog stvaralaštva o revoluciji i drugu Titu, Jovan Janjić dao **Prilog bibliografiji radova o narodnom stvaralaštvu revolucije i drugu Titu** od 327 naslova, za koju se može reći da nije potpuna.

Ante NAZOR

GLASNIK ZEMALJSKOG MUZEJA BOSNE I HERCEGOVINE U SARAJEVU, Etnologija, Nova serija, sv. XXIX, urednici **RADMILA KAJMAK-OVIĆ**, **VLAJKO PALAVESTRA** i **MARIO PETRIĆ**, Izdavač Zemaljski muzej BiH, Sarajevo 1974, 222 str.

Ovu knjigu »Glasnika« Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu ispunjavaju četiri rada: prvi je etnološka monografija Radmile Kajmaković o Semberiji — oblasti u NR Bosni i Hercegovini, koja je dosad s et-